

FLÓRA A VEGETÁCIA PRÍRODNEJ REZERVÁCIE HABÁŇOVO (STREDNÉ SLOVENSKO)

RICHARD HRIVNÁK¹, RUDOLF ŠOLTÉS², NATÁLIA RAJTOVÁ³

Flora and vegetation of the Habáňovo nature reserve (Central Slovakia)

Abstract: The field floristical and phytosociological research of the Habáňovo nature reserve was carried out in 2003–2004. During our research, 157 taxa (included with 2 genera) of the vascular plants and 60 taxa of the bryophytes were found. Twenty-one of them belong to the endangered taxa (including data deficient species) of the Slovak flora (*Achillea ptarmica*, *Bryum weigelii*, *Calliargon giganteum*, *Carex flava*, *Corallorhiza trifida*, *Crocus discolor*, *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*, *Dicranum bonjeanii*, *Drosera rotundifolia*, *Epipactis helleborine*, *Gymnadenia conopsea*, *Helodium blandowii*, *Juncus filiformis*, *Lycopodium clavatum*, *Parnassia palustris*, *Plagiomnium ellipticum*, *Pseudorchis albida*, *Soldanella hungarica*, *Sphagnum contortum*, *S. subnitens*, *Viola palustris*). The short characteristics of chorological important plant species (*Cardamine matthioli*, *Gymnadenia conopsea* H *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*, *Helodium blandowii*), and lists of incorrect, dubious and unknown species are mentioned. The survey and characteristics (floristical composition, ecology) of the mires (*Sphagno recurvi-Caricion canescentis*), wet meadows (*Calthion*), springs (*Caricion remotae*), species-rich mat-grass pastures (*Nardo-Agrostion tenuis*) and *Salicion cinereae* vegetation are presented. Some remarks and arrangements resulting from the knowledge about the flora and vegetation of the Habáňovo nature reserve are presented in conclusion.

Keywords: bryophytes, endangered species, mires, plant communities, vascular plants

ÚVOD

Prírodná rezervácia Habáňovo (ďalej len PR Habáňovo) bola vyhlásená na ochranu rašelinných lúk a svahových pramenísk s charakteristickými a ohrozenými rastlinnými a živočíšnymi druhmi a ich spoločenstvami s rozlohou 3,3533 ha. Všeobecne záväzná vyhláška o jej vyhlásení nadobudla účinnosť dňa 5. 9. 1997 uverejnením oznámenia o jej vydaní vo Vestníku vlády SR, ročník 7, čiastka 7 (cf. HRIVNÁK et al. 1995, JASÍK 1998).

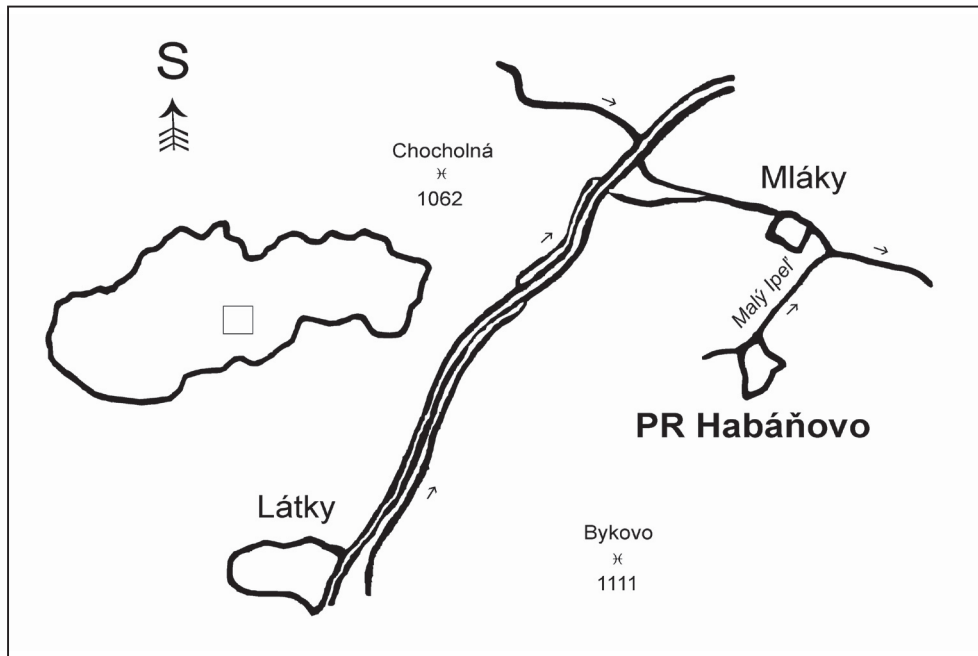
PR Habáňovo sa nachádza v južnej časti Veporských vrchov, približne 2 km SSV od kóty Bykovo a asi 1 km južne od osady Mláky v nadmorskej výške 995–1040 m (obr. 1). Administratívne patrí do katastrálneho územia obce Látky v okrese Detva. V zmysle regionálneho geologického členenia Západných Karpát patrí územie do Veporského pásma, podoblasti Kráľovoohľská zóna. Prevládajúcimi horninami sú biotitické tonality až granodiority, miestami tiež hlinito-kamenité a piesčité svahoviny, v údolí deluviálno-fluviálne sedimenty (kamenito-hlinito-piesčité výplne mladších dolín; BEZÁK, 1999). Z klimatického hľadiska je PR Habáňovo súčasťou chladnej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku s priemernými teplotami v júli 12–16° C (KONČEK 1980). Študované územie patrí do fyto geografického okresu Slovenské rudohorie, obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), oblasti západokarpatskej flóry (*Carpathicum occidentale*) a orografického celku Veporské vrchy (FUTÁK 1966, MAZÚR & LUKNIŠ 1980).

K uvedenému územiu sa viažu viaceré práce s floristickými či fytoocenologickými údajmi (FOLTÍNOVÁ & MIADOK 1974, CVACHOVÁ & HRIVNÁK 1994, HRIVNÁK & CVACHOVÁ 1995, HRIVNÁK 1997,

1) Botanický ústav Slovenskej akadémie vied, Dúbravská cesta 14, 845 23 Bratislava, e-mail: richard.hrivnak@savba.sk

2) Výskumná stanica Tatranského národného parku, 059 60 Tatranská Lomnica, e-mail: soltes@vstanap.sk

3) Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Správa Chránenej krajinnnej oblasti a Biosférickej rezervácie Polana, J. M. Hurbana 20, 960 01 Zvolen, e-mail: natalia@sopsr.sk

Obr. 1: Mapa študovaného územia
Fig. 1: Map of the studied area

CVACHOVÁ 2000, HRIVNÁK et al. 2001). Z okolia osady Mláky publikoval viaceré zápisy pasienkov podzv. *Polygalo-Cynosurenion* a horských lúk zv. *Nardo-Agrostion tenuis* MIADOK (1984); z príslušných častí Slovenského rudohoria MIADOK (1983, 1985). V žiadnej z nich nie sú komplexné údaje o PR Habáňovo; flóre či vegetácii tohto územia sa venovali stručne, alebo len okrajovo.

Komplexný inventarizačný výskum cievnatých rastlín a ich spoločenstiev sa realizoval na podnet Správy Chránenej krajiny oblasti Poľana. Na činnosti súvisiace s výskumom prevládajúcich rastlinných spoločenstiev, rašelinísk, udelilo Ministerstvo životného prostredia SR výnimku zo zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny č. 2717/751/03-5.1 zo dňa 30. 6. 2003.

Ciele inventarizačného výskumu PR Habáňovo, ako aj predkladaného príspevku, boli nasledovné:

- ❖ zistiť druhové zloženie cievnatých rastlín a machorastov,
- ❖ charakterizovať rastlinné spoločenstvá,
- ❖ poukázať na výskyt ohrozených, vzácných, pochybných a nesprávne uvedených taxónov,
- ❖ posúdiť súčasný stav a potenciálne ohrozenie flóry a vegetácie,
- ❖ pre dosiahnutie optimálneho stavu navrhnúť opatrenia a odporúčenia.

METODIKA

Výskum flóry a vegetácie PR Habáňovo sme uskutočnili v mesiacoch máj až október roku 2003 a v júli roku 2004. Niektoré machorasty sme zbierali aj v roku 1999. Fytopcenologické zápisy sme robili v zmysle zürišsko-montpellijskej školy. Porasty sme snímkovali s použitím Braun-Blanquetovej kombinovanej stupnice pokryvnosti a početnosti, ktorú upravili BARKMAN et al. (1964). Hodnoty 2m (pokryvnosť 5% a vysoká početnosť) 2a (pokryvnosť 5,1–15 %) a 2b (15,1–25 %) sme v tabuľke uviedli symbolmi A, B. Zápisy sme uložili v databázovom programe Turboveg (HENNEKENS 1996). Na ich analýzu sme použili divizívnu polytetickú klasifikáciu obsiahnutú v programe Twinspan (HILL 1979).

Názvy nižších rastlín, stupeň ich ohrozenosti a vzácnosti uvádzame podľa prác KUBINSKÁ & JANOVICOVÁ (1998) a KUBINSKÁ et al. (2001), vyšších rastlín podľa práce MARHOLD (1998), kategórie

ohrozenosti, vzácnosti a endemizmu podľa prác FERÁKOVÁ et al. (2001), KLIMENT (1999) a nepôvodné druhy podľa zoznamu GOJDIČOVÁ et al. (2002). Syntaxóny tried *Scheuchzeria-Caricetea fuscae* a *Montio-Cardaminetea* citujeme podľa prác Háberovej a Hájeka (HÁBEROVÁ & HÁJEK 2001) a Valachoviča (VALACHOVIČ 2001), radu *Molinietalia* podľa Balátovej-Tuláčkovej (BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1984), ostatné najmä podľa Prehľadu rastlinných spoločenstiev Slovenska (MUCINA & MAGLOCKÝ 1985). Meno syntaxónu uvádzame vždy aspoň raz aj s menom autora a rokom opisu.

Teplotu a reakciu vody (pH) sme zisťovali v októbri 2003 prístrojom CyberScan pH 300 firmy EUTECH Instruments.

V texte používame nasledovné skrátené tvary: agg. - aggregatio, as. - asociácia, cf. - confer (porovnaj), obr. - obrázok, pers. com. - ústna informácia, podzv. - podzväz, PR - prírodná rezervácia, s. lat. - sensu latiore (v širšom pojatí), subas. - subasociácia, tab. - tabuľka, tr. - trieda, ut - ako, z. - zápis, zv. - zväz. V zoznamoch machorastov ako aj vyšších rastlín je v zátvorke pred menom taxónu (len pri drevinách) uvedená etáž (E3 stromová, E2 krovinná, E1 bylinná), za menom taxónu jeho ohrozenosť (EN - ohrozený, VU - zraniteľný, LR - menej ohrozený, nt - takmer ohrozený, DD - údajovo nedostatočný) a endemizmus (KZ - endemity a subendemity západokarpatské, K - karpatský endemit, Ks - karpatský subendemit).

VÝSLEDKY A DISKUSIA

Flóra

Flóru cievantých rastlín PR Habáňovo predstavuje celkom 157 taxónov. Nedeterminovali sme nižšie taxóny pri rodoch *Alchemilla* a *Taraxacum*. Druhovú pestrosť nie je vysoká, odpovedá však veľkosti a polohe chráneného územia. Prevládajú lúčne (najmä hygropyty, lokálne aj mezofilnejšie druhy) a rašelinné druhy, menej početné skupiny tvoria lesné a prameniskové druhy. Z hypsometrického hľadiska sú prítomné submontánne a montánne prvky karpatskej flóry, ako aj druhy so širšou výškovou amplitúdou. Zistili sme 14 ohrozených druhov (EN - *Drosera rotundifolia*, *Pseudorchis albida*; VU - *Achillea ptarmica*, *Corallorhiza trifida*, *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*, *Gymnadenia conopsea*; LR - *Carex flava*, *Crocus discolor*, *Epipactis helleborine*, *Juncus filiformis*, *Lycopodium clavatum*, *Paranassia palustris*, *Viola palustris*; DD - *Soldanella hungarica*), 8 taxónov (*Achillea ptarmica*, *Corallorhiza trifida*, *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Gymnadenia conopsea*, *Lycopodium clavatum*, *Pseudorchis albida*, *Soldanella hungarica*) patrí medzi chránené v zmysle Prílohy č. 5 Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z. K nepôvodným druhom (kategória 2. Potenciálne regionálne invázne taxóny) patrí len druh *Mimulus guttatus* (GOJDIČOVÁ et al. 2002).

Endemizmus: Druh *Crocus discolor* patrí do skupiny západokarpatských endemitov, je všeobecne rozšírený najmä na podhorských až subalpínskych lúkach a pasienkoch pohorí Západných Karpát, zriedkavejšie aj na ich úpätiach a v kotlinách (cf. KLIMENT 1999). Špecifické biotopy - dubovo-hrabové lesy - osídľuje na rozhraní Lučenskej kotliny a Revúckej vrchoviny pri Poltári, Brezničke a Kalinove (cf. MAGIC 1949, CVACHOVÁ 1988). *Soldanella hungarica* patrí podľa Klimenta (KLIMENT l. c.) do skupiny karpatských endemitov, resp. subendemitov; otáznik pri týchto kategóriách značí nejednoznačné postavenie.

Pozornosť si zaslúžia aj niektoré ďalšie druhy, najmä z hľadiska ich horizontálneho a vertikálneho rozšírenia.

***Cardamine matthioli*:** MARHOLD & KOCHJAROVÁ (2002) uviedli z bezprostredného okolia viaceré lokality (Hriňová, časť Biele vody; Látky; Látky, Prašivá; Mysliny, Býkov). Nami zistená lokalita (cca 1020 m n. m.), podobne ako Biele vody (cca 840-1020 m n. m.) a Prašivá (1000-1030 m n. m.) ležia na hornej hranici výskytu na území Slovenska. Max.: sedlo Korimovo pri Tisovci, cca 950-1020 m n. m. (cf. MARHOLD & KOCHJAROVÁ l. c.).

***Gymnadenia conopsea* × *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*:** Vzácný medzirodový kríženec, uvádzaný len z okolia Partizánskej Lupče v Liptovskej kotline (cf. ČAČKO 1994, DÍTĚ 1998; ut ×*Dactylodenia comigera*), kde však jedným z rodičov nebol druh *Gymnadenia conopsea*, ale *G. densiflora*. Podrobnejšie budeme o tomto náleze informovať v samostatnom príspevku.

Ďalšou skupinou druhov, ktorým by sme chceli venovať pozornosť sú mylné alebo nepotvrdené nálezy uvádzané v doposiaľ publikovaných prácach.

Calamagrostis canescens: Druh sme počas nášho výskumu v roku 2003 nepotvrdili (ďalej len „Nepotvrdený druh“). Údaj publikovali vo fytoocenologickom zápise (tab. 1, zápis 2; doplnok: druhy vyskytujúce sa len v jednom zápise) z PR Habáňovo HRIVNÁK et al. (2001).

Epipactis palustris: Nepotvrdený druh; výskyt publikovala v zozname chránených druhov rastlín PR Habáňovo CVACHOVÁ (2000).

Hippochaete hyemalis: Druh uviedli CVACHOVÁ & HRIVNÁK (1994; ut *Equisetum hyemale*). Ide s istotou o zámenu s druhom *E. fluviatile*, ktorý je v PR Habáňovo hojný.

Molinia caerulea: Nepotvrdený druh; výskyt publikovali vo fytoocenologickom zápise CVACHOVÁ & HRIVNÁK (1994).

Výpočet machorastov sme zostavili na základe zberov v rámci fytoocenologických zápisov a inventarizačného výskumu uskutočneného v roku 2004. Prevládajú v ňom rašelinné a vlhkomilné druhy. Druhovo početnejšiu skupinu tvoria len druhy rodov *Sphagnum* a *Calliergon*. Z ohrozených a nedostatočne dokumentovaných druhov sme zaznamenali: *Bryum weigelii* (LR: nt), *Calliergon giganteum* (LR: nt; bližšie sme o tomto druhu pisali v článku HRIVNÁK et al. 2001), *Dicranum bonjeanii* (LR: nt), *Helodium blandowii* (EN; zároveň patrí aj medzi chránené druhy flóry Slovenska), *Plagiomnium ellipticum* (DD), *Sphagnum contortum* (VU), *Sphagnum subnitens* (DD). Pri druhu *Helodium blandowii* ide v súčasnosti o najjužnejšiu a najvyššie položenú lokalitu na Slovensku (cf. ŠOLTĚS et al. 2004).

Viacere druhy machorastov uviedli vo floristických príspevkoch aj FOLTÍNOVÁ & MIADOK (1974) a CVACHOVÁ & HRIVNÁK (1994). Počas nášho orientačného výskumu sme nezistili len *Drepanocladus revolvens*. Podrobnejšie sa zmieňujeme o niektorých ohrozených druhoch:

Bryum weigelii: Vyskytuje sa na piesčitej pôde pozdĺž potôčikov, v prameniskách, na vlhkých lúkach, väčšinou vo vyšších polohách. Roztrúsene rastie v Európe, na Sibíri, Kaukaze, vo východnej Ázii, Japonsku a v Severnej Amerike. Na Slovensku bol mach dosiaľ zaznamenaný vo Vysokých, Západných a Nízkych Tatrách, v Malej Fatre, Bukovských vrchoch, Slovenskom raji, v Turčianskej a Liptovskej kotline. Optimum nachádza v spoločenstvách zväzu *Caricion fuscae*, ale zaznamenaný bol aj v spoločenstvách zväzu *Sphagno recurvi-Caricion canescentis*.

Dicranum bonjeanii: Rastie na zamokrených lúkach a v slatinách. Má široký areál: severná a stredná Afrika, stredná Európa, Grónsko, Island, Faerské a Azorské ostrovy, Kaukaz, Severná Amerika. Na Slovensku bol mach zaznamenaný v Bielych Karpatoch, Borskej nížine a Podunajskej rovine, Horehronskom podolí, Kremnických vrchoch, Oravskej, Liptovskej a Popradskej kotline, na Poľane, Podbeskydskej, Lubovnianskej a Kysuckej vrchovine, Muránskej planine, v Podtatranskej brázde, Slovenskom raji, na Spišskej Magure, Bukovských a Vihorlatských vrchoch, vo Vysokých, Západných, Belianskych a Nízkych Tatrách. V Tatrách vystupuje do alpínskeho vegetačného stupňa, zaznamenaný bol v nadm. v. 1840 m na brehu potôčika v Slavkovskej doline. Uplatňuje sa vo fytoocenózach triedy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*, optimum nachádza v spoločenstvách zväzov *Caricion davallianae*, *Caricion fuscae* a *Caricion lasiocarpae*.

Helodium blandowii: Mach je zriedkavý, ale pomerne dobre preskúmaný, ako z hľadiska rozšírenia, tak aj z hľadiska jeho fytoocenologickej variability. Na Slovensku je mach *Helodium blandowii* viazaný predovšetkým na slatinné spoločenstvá triedy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*, v machovej vrstve pretrváva aj v pokročilejších sukcesných štádiách predstavovaných syntaxónmi podzv. *Alnenion glutinoso-incanae* OBERD. 1953, ale najmä zv. *Salicion cinereae*.

Plagiomnium ellipticum: Druh rastie na zamokrených lúkach, v slatinách, pozdĺž potôčikov, v okolí vodných nádrží. Má široký areál, zaznamenaný bol v celej Európe, na Faerských ostrovoch, na Islande, Kaukaze, v severnej Ázii, Číne, Grónsku, Japonsku, v Severnej Amerike, Čile, Argentíne a v Austrálii. Presné rozšírenie machu na Slovensku nepoznáme, pretože bol zamieňaný s inými druhmi rodu *Plagiomnium*, najmä *P. medium*, *P. elatum* a *P. affine*. Od uvedených druhov sa odlišuje bázou fyloиду, ktorá nie je zbiehavá, alebo je zbiehavá len nepatrne. Taktiež zuby fyloïdov sú menšie a tupšie.

Tento druh nebol zahrnutý do bežne používaných kľúčov, preto nebol dlho rozlišovaný. S istotou sa vyskytuje v Liptovskej a Popradskej kotline, v Slovenskom raji, Veporských vrchoch, na Muránskej planine, v Západných, Vysokých a Nizkých Tatrách, v Pieninách, vo Volovských vrchoch, V Revúckej vrchovine, určite aj inde. Optimum nachádza v triede *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*, presnejšiu fytoocenológiu machu nepoznáme.

***Sphagnum contortum*:** Vyskytuje sa na zamokrených lúkach, v slatinách a v podmäčianých lesoch. Rastie na celej severnej pologuli, zasahuje až do arktickej oblasti. Nevyskytuje sa v Japonsku. Na Slovensku bol mach zaznamenaný na Borskej nížine. V Oravskej Magure, Oravských Beskydách, Podbeskydskej a Podtatranskej brázde, na Muránskej planine, v Liptovskej kotline, Horehronskom podolí, vo Veľkej Fatre, Veporských vrchoch, v Západných a Vysokých Tatrách, v Bukovských a Slanských vrchoch a na Vihorlate. Optimum nachádza v spoločenstvách zväzu *Caricion lasiocarpae*, najmä v asociácii *Carici limosae-Sphagnetum concertii* a v spoločenstvách zväzov *Sphagno warnstorffiani-Tomenthypnion* a *Sphagno recurvi-Caricion canescentis*.

***Sphagnum subnitens*:** Mach má suboceánický typ areálu. Je to kalcitolerantný druh, vzácné sa vyskytuje v kotlinách stredného a severného Slovenska, jeho rozšírenie detailnejšie nepoznáme. Aj keď uprednostňuje slatiny zväzov *Sphagno warnstorffiani-Tomenthypnion* DAHL 1957 a *Sphagno recurvi-Caricion canescentis*, jeho fytoocenologickú variabilitu tiež detailnejšie nepoznáme.

Zoznam cievnatých rastlín

(E2) <i>Abies alba</i>	<i>Carex ovalis</i>	<i>Filipendula ulmaria</i>
(E1, E2) <i>Acer pseudoplatanus</i>	<i>Carex pallescens</i>	(E1) <i>Fraxinus excelsior</i>
<i>Acetosa pratensis</i>	<i>Carex panicea</i>	<i>Galeopsis tetrahit</i>
<i>Agrostis canina</i>	<i>Carex pilulifera</i>	<i>Galium palustre</i>
<i>Agrostis capillaris</i>	<i>Carlina acaulis</i>	<i>Galium uliginosum</i>
<i>Agrostis stolonifera</i>	(E1, E2, E3) <i>Cerasus avium</i>	<i>Geum rivale</i>
<i>Achillea distans</i> agg.	<i>Cirsium palustre</i>	<i>Gymnadenia conopsea</i> (VU)
<i>Achillea millefolium</i>	<i>Corallorhiza trifida</i> (LR: nt)	<i>Gymnadenia conopsea</i> × <i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>majalis</i>
<i>Achillea ptarmica</i> (VU)	<i>Crepis mollis</i>	<i>Hieracium lachenalii</i> s. lat.
<i>Ajuga reptans</i>	<i>Crepis paludosa</i>	<i>Hieracium murorum</i>
<i>Alchemilla</i> sp. div.	<i>Crocus discolor</i> (LR: nt; KZ)	<i>Holcus mollis</i>
(E1, E2) <i>Alnus glutinosa</i>	<i>Cruciata glabra</i>	<i>Homogyne alpina</i>
<i>Anemone nemorosa</i>	<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>majalis</i> (VU)	<i>Hypericum maculatum</i>
<i>Antennaria dioica</i>	<i>Danthonia decumbens</i>	<i>Chaerophyllum hirsutum</i>
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	<i>Deschampsia cespitosa</i>	<i>Chamerion angustifolium</i>
<i>Avenella flexuosa</i>	<i>Doronicum austriacum</i>	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>
(E1, E2, E3) <i>Betula pendula</i>	<i>Drosera rotundifolia</i> (EN)	<i>Jacea phrygia</i> agg.
<i>Briza media</i>	<i>Dryopteris carhusiana</i> agg.	<i>Juncus articulatus</i>
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	<i>Epilobium lamyi</i>	<i>Juncus conglomeratus</i>
<i>Calamagrostis villosa</i>	<i>Epilobium obscurum</i>	<i>Juncus effusus</i>
<i>Caltha palustris</i>	<i>Epilobium palustre</i>	<i>Juncus filiformis</i> (LR: nt)
<i>Campanula patula</i>	<i>Epipactis helleborine</i> (LR: nt)	(E2) <i>Juniperus communis</i>
<i>Campanula persicifolia</i>	<i>Equisetum arvense</i>	<i>Lathyrus pratensis</i>
<i>Cardamine amara</i> subsp. <i>amara</i>	<i>Equisetum fluviatile</i>	<i>Leontodon hispidus</i>
<i>Cardamine matthioli</i>	<i>Equisetum palustre</i>	<i>Leucanthemum vulgare</i> agg.
<i>Carex canescens</i>	<i>Equisetum sylvaticum</i>	<i>Linaria vulgaris</i>
<i>Carex caryophyllea</i>	<i>Eriophorum angustifolium</i>	<i>Lotus corniculatus</i>
<i>Carex echinata</i>	(E1) <i>Fagus sylvatica</i>	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
<i>Carex flava</i> (LR: nt)	<i>Festuca rubra</i> agg.	<i>Luzula luzuloides</i>
<i>Carex nigra</i>		

Luzula multiflora
Luzula sylvatica
Lycopodium clavatum (LR: nt)
Lysimachia vulgaris
Maianthemum bifolium
Mentha arvensis
Mentha longifolia
Mimulus guttatus
Myosotis scorpioides agg.
Nardus stricta
Parnassia palustris (LR: nt)
 (E1, E2, E3) *Picea abies*
Phebum pratense
Pilosella officinarum
Pimpinella saxifraga
Poa compressa
Poa chaixii
Poa palustris
Poa pratensis
Poa remota
Poa trivialis
Polygala vulgaris
 (E1, E2, E3) *Populus tremula*
Potentilla erecta
Prunella vulgaris
Pseudorchis albida (EN)
Pyrola minor
Sagina procumbens
 (E2, E1) *Salix aurita*
 (E2) *Salix caprea*
 (E1, E2) *Salix cinerea*
 (E1, E2) *Salix silesiaca*
Senecio ovatus
Stellaria alsine
Stellaria graminea
Steris viscaria
Ranunculus acris
Ranunculus auricomus s. lat.
Ranunculus polyanthemus
Ranunculus repens
Rhinanthus minor
 (E1, E2) *Rosa canina* agg.
 (E1, E2) *Rosa pendulina*
 (E2, E1) *Rubus idaeus*
Scirpus sylvaticus
Silene dioica
Soldanella hungarica (DD; K?, Ks?)
 (E1) *Sorbus aucuparia*
Succisa pratensis
Taraxacum sp. div.

Tephrosia crispa
Thymus pulegioides
Trifolium montanum
Trifolium pratense
Trifolium spadicum
Trommsdorffia maculata
Trommsdorffia uniflora
Urtica dioica
Vaccinium myrtillus
Vaccinium vitis-idaea
Valeriana excelsa subsp.
sambucifolia
Veratrum album subsp.
lobelianum
Veronica beccabunga
Veronica chamaedrys
Veronica officinalis
Vicia cracca
Vicia sepium
Viola canina
Viola palustris (LR: nt)

Zoznam machorastov

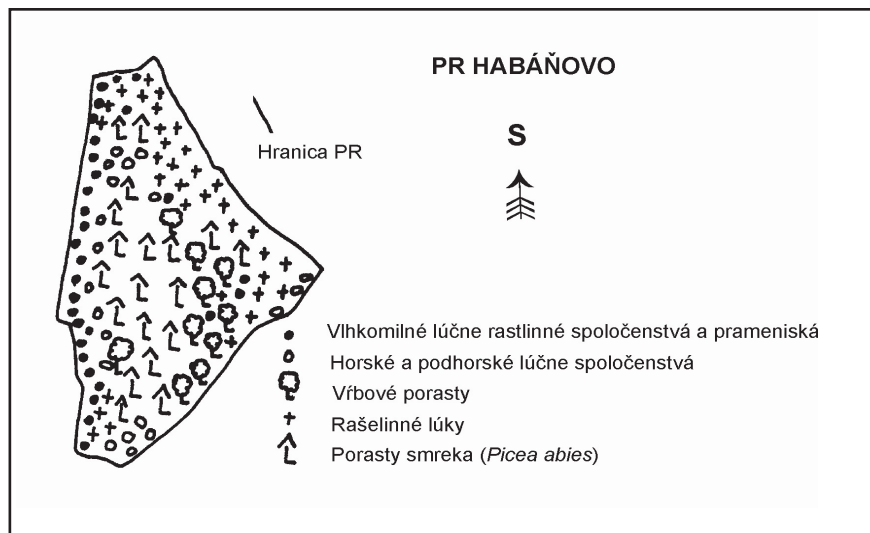
Atrichum undulatum
Aulacomnium palustre
Brachythecium rivulare
Brachythecium mildeanum
Brachythecium rutabulum
Brachythecium salebrosum
Brachythecium velutinum
Bryum pseudotriquetrum
Bryum weigelii (LR: nt)
Calliergon cordifolium
Calliergon giganteum (LR: nt)
Calliergon sarmentosum
Calliergon stramineum
Calliergonella cuspidata
Cephalozia bicuspidata
Ceratodon purpureus
Cirriphyllum piliferum
Climacium dendroides
Dicranella heteromalla
Dicranum bonjeanii (LR: nt)
Eurhynchium speciosum
Helodium blandowii (EN)
Herzogiella seligeri
Hylocomium splendens
Hypnum pratense

Chiloscyphus pallescens
Chiloscyphus polyanthos
Lophocolea heterophylla
Marchantia polymorpha
Paraleucobryum longifolium
Philonotis seriata
Philonotis tomentella
Plagiomnium affine
Plagiomnium elatum
Plagiomnium medium
Plagiothecium denticulatum
Plagiomnium ellipticum (DD)
Plagiothecium laetum
Plagiothecium platyphyllum
Pleurozium schreberi
Polytrichum commune
Polytrichum strictum
Rhizomnium punctatum
Rhytidiadelphus squarrosus
Rhytidiadelphus triquetrus
Sanionia uncinata
Scapania undulata
Sphagnum capillifolium
Sphagnum centrale
Sphagnum contortum (VU)
Sphagnum fallax
Sphagnum flexuosum
Sphagnum girgensohnii
Sphagnum palustre
Sphagnum squarrosum
Sphagnum subsecundum
Sphagnum subnitens (DD)
Sphagnum teres
Sphagnum warnstorffii
Warnstorffia exannulata

Vegetácia

V študovanom území sa nachádza relatívne široká skupina biotopov zastúpená vegetáciou rašelinísk, pramenísk, vlhkých a horských lúk a vrbových krovin. Samostatnou skupinou sú prevažne umelo vysadené porasty smreka obyčajného (*Picea abies*), v centrálnej časti PR (obr. 2). V nasledovnom prinášame prehľad a charakteristiku zistených rastlinných spoločenstiev.

Obr. 2: Výskyt biotopov v PR Habáňovo

Fig. 2: The occurrence of biotopes in the Habáňovo nature reserve

Zoznam rastlinných spoločenstiev a ich stručná charakteristika

Alnetea glutinosae BR.-BL. et R. TX. ex WESTHOFF et al. 1946

Salicetalia auritae DOING 1962

Salicion cinereae TH. MÜLER et GÖRS ex PASSARGE 1961

spoločenstvo *Sphagnum palustre-Salix silesiaca*

Calluno-Ulicetea BR.-BL. et R. TX. ex KLIKA et HADAČ 1944

Nardetalia OBERDORFER ex PREISING 1949

Nardo-Agrostion tenuis SILLINGER 1933

Soldanello-Nardetum (SILLINGER 1933) ŠOMŠÁK 1971

Hieracio lachenalii-Nardetum KORNAŠ ex PAWŁOWSKI et al. 1960

Molinio-Arrhenatheretea R. TX. 1937 em. R. TX. 1970

Molinetalia KOCH 1926

Calthion R. TX. 1937 em. BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1984

Calthenion (R. TX. 1937) BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1978

Angelico-Cirsietum palustris BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1973

Chaerophyllo hirsuti-Calthetum (BUTTLER, CORNALI et RICHARD 1983)

BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1985

Scirpetum sylvatici RALSKI 1931

caricetosum fuscae KNAPP 1945

Filipendulion ulmariae (LOHMEYER in OBERD. et al. 1967) BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1978

Filipendulo-Menthetum longifoliae ZLINSKÁ 1989

Chaerophyllo hirsuti-Filipenduletum NIEMANN et al. 1973

violetosum palustris BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1979

Lysimachio vulgaris-Filipenduletum BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1978

- Montio-Cardaminetea* BR.-BL. et R. TX. ex KLIKA et HADAČ 1944
Cardamino-Chrysosplenietalia HINTERLANG 1992
Caricion remotae KÄSTNER 1941
Cardamino-Chrysosplenietum alternifolii MAAS 1959
Scheuchzerio-Caricetea fuscae R. TX. 1937
Caricetalia fuscae KOCH 1926 em. BR.-BL. 1949
Sphagno recurvi-Caricion canescentis PASSARGE 1964
Carici echinatae-Sphagnetum Soó 1954

Vřbové porasty

Spoločenstvo predstavuje sukcesné štádium porastov zv. *Sphagno recurvi-Caricion canescentis*, nastupujúce v dôsledku postupného zarastania rašelinných lúk pri poklese hladiny podzemnej vody. V krovinovej etáži dominujú vřby. V bylinnom poschodí okrem diagnostických druhov spomínaného zväzu a radu *Molinietalia* pristupujú aj druhy mezofilných a horských lúk, ako aj tieňomilnejšie lesné druhy (napr. *Ajuga reptans*, *Equisetum sylvaticum*, *Picea abies*, *Vaccinium myrtillus*). Machorasty majú nižšiu pokrývnosť ako v prípade rašelinných lúk; nastupujú aj druhy, ktoré sa v otvorených lúčnych porastoch neuplatňujú (*Plagiothecium platyphyllum*, *Sphagnum palustre*; pozri zápis č. 1).

Zápis č. 1

Veporské vrchy, Látky, osada Mláky, PR Habáňovo, centrálna časť, 48,58977°-19,67101° (±6 m); nadmorská výška: 1020 m; plocha zápisu: 6×10 m; expozícia: SZ; sklon: 3°; celková pokrývnosť: 100 %; E₂: 100 %; E₁: 65 %; E₀: 20 %; priemerná výška porastu: E₂ 7-8 m, E₁ 40-70 cm; dátum: 4. 8. 2003, autori zápisu: Hrivnák, Jarný, Rajtarová; pracovné číslo: 1173.

E₂: *S. silesiaca* 4, *S. cinerea* 2b, *Juniperus communis* +, *Picea abies* +.

E₁: *Lysimachia vulgaris* 2b, *Vaccinium myrtillus* 2b, *Caltha palustris* 2a, *Ajuga reptans* 1, *Crepis paludosa* 1, *Deschampsia cespitosa* 1, *Equisetum sylvaticum* 1, *Acetosa pratensis* +, *Agrostis capillaris* +, *A. stolonifera* +, *Carex canescens* +, *Cruciata glabra* +, *Galium uliginosum* +, *Geum rivale* +, *Hieracium* sp. +, *Luzula luzuloides* +, *Myosotis scorpioides* agg. +, *Potentilla erecta* +, *Ranunculus acris* +, *Salix aurita* +, *Valeriana excelsa* subsp. *sambucifolia* +, *Cirsium palustre* r, *Ranunculus auricomus* s. lat. r, *Soldanella hungarica* r.

E₀: *Sphagnum palustre* 2a, *Plagiothecium platyphyllum* 1, *Sphagnum subnitens* 1, *Climacium dendroides* +, *Polytrichum commune* +.

Horské psicové porasty (tab. 1)

Zaznamenali sme porasty spoločenstiev *Soldanello-Nardetum* (z. 3) a *Hieracio lachenalii-Nardetum* (z. 4). Typické porasty prvej menovanej asociácie sme našli len na východnom okraji strednej časti PR Habáňovo, fragmenty aj v centrálnej časti. Tieto sú druho-vo chudobné s dominanciou psice tuhej (*Nardus stricta*). Na kopčekoch sa často uplatňuje čučoriedka (*Vaccinium myrtillus*), lokálne tiež brusnica (*V. vitis-idaea*). Hojné sú viaceré horské druhy (*Trommsdorfia uniflora*, *Pseudorchis albida*, *Soldanella hungarica*, lokálne aj *Veratrum album* subsp. *lobelianum*), naopak takmer úplne chýbajú mezofilnejšie a teplomilnejšie druhy triedy *Molinio-Arrhenatheretea*. Ďalšie porasty, najmä na Z a S okraji, majú už prechodný charakter (z. 1-2). Okrem diagnostických druhov radu *Nardetalia* a zv. *Nardo-Agrostion tenuis* sú početne zastúpené druhy triedy *Molinio-Arrhenatheretea*, radu *Arrhenatheretalia* a nižších syntaxónov (pozri tab. 1). Tieto poukazujú na príbuznosť k porastom podzv. *Polygalo-Cynosuretion* JURKO 1974 (najmä *Anthoxantho-Agrostietum tenuis* SILL. 1933 *nardetosum* JURKO 1971). Podobné, alebo nižšie položené podhorské a horské lúčne a pasienkové porasty v priľahlej oblasti Slovenského rudohoria študovali MIADOK (1983, 1984, 1985), JANIŠOVÁ et al. (1996) a JANIŠOVÁ (1997).

Porasty as. *Hieracio lachenalii-Nardetum* (z. 4) sme zistili v centrálnej časti PR. Dominujú tu kričkovité druhy rodu *Vaccinium* (najmä *V. myrtillus*, zriedkavejšie *V. vitis-idea*), *Homogyne alpina* a *Agrostis capillaris*. V kontaktnej zóne sa nachádzajú spoločenstvá oligotrofných rašelinísk, čo sa do istej miery prejavuje aj na ich floristickom zložení (prítomnosť vlhkomilných druhov rastlín).

Tab. 1. Rastlinné spoločensvá horských lúk
Tab. 1. Plant communities of the species-rich mat-grass pastures

Nardo-Agrostion tenuis

Soldanello-Nardetum (3)

Hieracio lachenalii-Nardetum (4)

prechodné spoločensvá

Anthoxantho-Agrostietum tenuis a *Soldanello-Nardetum* (1 - 2)

*	Číslo zápisu	1	2	3	4
	<i>Nardo-Agrostion</i>				
	<i>Hieracium lachenalii</i>	r	r	+	+
	<i>Carex pilulifera</i>	1	+	A	.
	<i>Potentilla erecta</i>	1	A	A	1
	<i>Veronica officinalis</i>	+	.	+	.
	<i>Soldanella hungarica</i>	.	+	.	.
vc	<i>Viola canina</i>	.	r	.	.
vc	<i>Danthonia decumbens</i>	.	.	+	.
	<i>Nardo-Callunetea, Nardetalia</i>				
	<i>Nardus stricta</i>	+	+	4	+
	<i>Trommsdorfia maculata</i>	1	A	1	.
MA	<i>Agrostis capillaris</i>	3	3	1	A
Cv	<i>Trommsdorfia uniflora</i>	+	r	r	.
Vc	<i>Pseudorchis albida</i>	.	.	+	.
	<i>Molinietalia</i>				
SC	<i>Galium uliginosum</i>	+	.	.	.
	<i>Deschampsia cespitosa</i>	+	1	.	+
	<i>Cirsium palustre</i>	.	r	.	.
	<i>Caltha palustris</i>	.	r	.	.
	<i>Molinio-Arrhenatheretea, Arrhenatheretalia</i>				
	<i>Stellaria graminea</i>	+	.	.	.
	<i>Trifolium pratense</i>	+	.	.	.
	<i>Leucanthemum vulgare</i> agg.	+	.	.	.
	<i>Leontodon hispidus</i>	1	.	.	.
	<i>Poa pratensis</i> agg.	+	.	.	.
Mo	<i>Ranunculus auricomus</i> s.lat.	1	.	.	.
	<i>Achillea millefolium</i>	+	+	.	.
	<i>Lotus corniculatus</i>	+	+	.	.
	<i>Ranunculus acris</i>	1	+	.	.
Be,cn	<i>Pimpinella saxifraga</i>	+	1	.	.
Cn	<i>Briza media</i>	1	1	.	.
na	<i>Festuca rubra</i> agg.	B	B	A	1
Cn,vc	<i>Polygala vulgaris</i>	1	.	r	.
	<i>Veronica chamaedrys</i>	.	+	.	.

Vaccinio-Picetea				
na	<i>Vaccinium myrtillus</i>	1	.	A 3
	<i>Calamagrostis villosa</i>	.	+	.
Ns,Cv	<i>Avenella flexuosa</i>	.	.	1 .
na	<i>Homogyne alpina</i>	.	.	. B
	<i>Picea abies</i>	.	.	. +
na	<i>Vaccinium vitis-idea</i>	.	.	. +
Calamagrostietalia villosae				
	<i>Veratrum album</i> subsp. <i>lobelianum</i>	+	.	. 1
Ostatné druhy				
na	<i>Cruciata glabra</i>	1	+	. .
Ma,na	<i>Luzula multiflora</i> s.lat.	+	+	+ .
Ae,cn	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	+	+	1 .
na,cn,at	<i>Carex pallescens</i>	1	+	+ .
na,Cv	<i>Luzula luzuloides</i>	+	B	1 +
cn	<i>Thymus pulegioides</i>	+	.	+ .
	<i>Anemone nemorosa</i>	+	.	+ .
	<i>Ranunculus polyanthemos</i>	.	+	. .
	<i>Equisetum sylvaticum</i>	.	r	r .
	<i>Alnus glutinosa</i>	.	.	. +
SC	<i>Carex nigra</i>	.	.	. +
	<i>Crepis paludosa</i>	.	.	. +
	<i>Salix aurita</i>	.	.	. +
	<i>Populus tremula</i>	.	.	. r
E0	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	1	3	. .
E0	<i>Pleurozium schreberi</i>	3	4	3 .
E0	<i>Polytrichum commune</i>	.	.	. 5
E0	<i>Sphagnum flexuosum</i>	.	.	. 1
E0	<i>Sphagnum girgensohnii</i>	.	.	. +
E0	<i>Plagiothecium denticulatum</i>	.	.	. +

Legenda/Legend:

* - at *Alchemillo-Trisetion* DIERSCHKE 1981, cn *Cynosurion* R. Tx. 1947, vc *Violion caninae* Schwickerath 1944, Ae *Arrhenatheretalia* R. Tx. 1931, Be *Brometalia erecti* BR.-BL. 1936, Cv *Calamagrostietalia villosae* PAWŁOWSKI et al. 1928, Mo *Molinietalia*, na *Nardo-Agrostion tenuis*, Ns *Nardetalia* OBERD. ex PREISING 1949, MA *Molinio-Arrhenatheretea*, SC *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*.

Vlhkomilné lúčne spoločenstvá a ostatné prechodné vlhkomilné spoločenstvá (tab. 2)

Predstavujú početne bohatú skupinu rastlinných spoločenstiev, vyskytujúcu sa predovšetkým v okolí početných potokov a prameňov. Ich rozloha je však relatívne nízka. Veľká časť rastie v kontakte s vegetáciou oligotrofných rašelinísk, často priamo na rašeline, alebo na pôdach s vysokým podielom organických zložiek, tzv. organozemiach. Táto skutočnosť ovplyvňuje aj ich druhové zloženie, kde v porastoch okrem typických druhov vlhkých lúk radu *Molinietalia* často nachádzame aj druhy triedy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*.

V rámci podzv. *Calthion* sú hojne zastúpené porasty as. *Angelico-Cirsietum palustris*, ktorá má blízke syndynamické vzťahy k rašelinným spoločenstvám (cf. BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1984). V druhovom zložení prevládajú diagnostické druhy radu *Molinietalia*, časté sú rašelinné druhy triedy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*, ako aj niektoré mezofilné druhy triedy *Molinio-Arrhenatheretea* (pozri tab. 2, z. 5-7). Diferencovali sme 2 odlišné typy uvedenej asociácie. Porasty reprezentované zápisom č. 5 diferencujú druhy *Carex canescens* a *Sphagnum subnitens*, zápisy 6-7 diferencujú druhy typické pre zv. *Molinion* KOCH 1926, resp. podzv. *Filipendulenion ulmariae* (*Achillea ptarmica*, *Dactylorhiza majalis*, *Lysimachia vulgaris* a *Valeriana excelsa* subsp., *sambucifolia*).

Poznámka: Z nadväzujúceho orografického celku Poľana, z nadmorských výšok 710-950 m, opísali Balátová-Tuláčková, Kontrišová a Kontriš spoločenstvo *Cirsio palustris-Calthetum* BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ, KONTRIŠOVÁ et KONTRIŠ in BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1994 ako vikariant hercýnskej as. *Angelico-Cirsietum palustris* BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1973 (cf. BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1994). Z územia Slovenska je doposiaľ známe len zo spomínaného pohoria (BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ l. c., BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ & KONTRIŠOVÁ 1999, JANIŠOVÁ 2001). Pre nie celkom jasnú diferenciáciu as. *Cirsio palustris-Calthetum* voči as. *Angelico-Cirsietum palustris* a floristickú podobnosť sme naše zápisy zaradili k druhému citovanému spoločenstvu, ktoré je podľa súčasných poznatkov známe aj z viacerých karpatských lokalít (Hájková pers. com.).

Porasty s dominanciou druhu *Scirpus sylvaticus* sa vyskytujú vzácnne na dvoch mikrolokalitách a prináležia k subas. *Scirpetum sylvatici caricetosum nigrae* (z. 1; prechod ku predošlej as. *Angelico-Cirsietum palustris*). Zistili sme nasledovné hodnoty reakcie vody (pH): 4,65 pri teplote 3,5° C (z. 2) a 6,02 pri 0,6° C (mikrolokalita v dolnej časti PR pod skupinou starších smrekov).

Prameniskové typy vlhkých lúk reprezentujú as. *Chaerophyllo hirsuti-Calthetum* (z. 11) a *Chaerophyllo hirsuti-Filipenduletum* (z. 10). Vyskytujú sa na svahoch s tečúcou vodou, na prameniskách, alebo v ich tesnej blízkosti. Okrem diagnostických druhov zv. *Calthion* a radu *Molinietalia* sú prítomné aj niektoré prameniskové druhy (napr. *Chaerophyllum hirsutum*, *Geum rivale*). V rámci druhej menovanej asociácie sme zistili subas. *violetosum palustris*, porasty ktorej nadväzovali na rašelinné lúky.

Živinami dobre zásobované, nekosené porasty tvoriace najmä lemy tečúcich vôd, reprezentujú as. *Filipendulo-Menthetum longifoliae* (z. 9) a *Lysimachio vulgaris-Filipenduletum* (z. 8). Porasty sú nápadne vysokou pokryvnosťou bylín, akými sú *Filipendula ulmaria*, *Lysimachia vulgaris* a *Mentha longifolia*. Zistili sme ich na alúviu Malého Ipla, ako aj v strednej a dolnej časti jeho pravostranného prítoku tečúceho po západnom okraji PR.

Špecifickú skupinu predstavujú prechodné, sukcesné spoločenstvá, lokálne rozšírené v celej PR (z. 2-4). Na lokality s rozkolísanou hladinou podzemnej vody sú viazané porasty s dominanciou druhu *Deschampsia cespitosa*, ktoré predstavujú prechodné typy medzi vlhkými lúkami radu *Molinietalia* a mezofilnejšími porastami tried *Molinio-Arrhenatheretea* a *Calluno-Ulicetea* (z. 2-3). Na uvedenú skutočnosť poukazuje prítomnosť diagnostických druhov menovaných syntaxonov. Prechodné postavenie medzi rašelinnými a vlhkými lúkami majú porasty dokumentované zápisom č. 4. Špecifická je dominancia druhu *Holcus mollis* v bylinnej vrstve a *Sphagnum fallax* v machovej vrstve, vysoká pokryvnosť diagnostických druhov zv. *Calthion*, *Sphagno-Caricion canescentis* a triedy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* (*Caltha palustris*, *Carex nigra*, *Crepis paludosa* a *Potentilla erecta*).

Pre zaujímavosť uvádzame aj hodnoty reakcie vody (pH) v potoku pretekajúcom západným okrajom PR, pri ktorom rastie veľká časť vlhkomilných lúčnych spoločenstiev: 6,65 pri teplote 4,6° C (v strednej časti) a 6,22 pri 2,7° C (nad sútokom s Malým Iplom pri informačnej tabuli).

Tab. 2. Vlhkomilné lúčne spoločenstvá a ostatné prechodné vlhkomilné spoločenstvá

Tab. 2. Plant communities of wet meadows

Calthenion

Scirpetum sylvaticae (1)

Angelico-Cirsietum palustris (5 - 7)

Chaerophyllo hirsuti-Calthetum (11)

Filipendulenion ulmariae

Lysimachio vulgaris-Filipenduletum (8)

Filipendulo-Menthetum longifoliae (9)

Chaerophyllo hirsuti-Filipenduletum (10)

Prechodné spoločenstvá

Molinietalia a *Molinio-Arrhenatheretea*, *Calluno-Ulicetea* (2-3)

Calthion a *Sphagno-Caricion canescentis* (4)

*	Číslo zápisu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Diagnostické taxóny asociácií a subsociácií												
ca	<i>Scirpus sylvaticus</i>	3	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.
SC, CU	<i>Potentilla erecta</i>	r	A	1	A	1	A	1	.	.	.	.
SC	<i>Agrostis canina</i>	1	A	.	+	B	1	A	.	.	.	.
SC	<i>Epilobium palustre</i>	+	+	.	+	+	+	+	.	.	.	.
SC	E0 <i>Sphagnum fallax</i>	B	.	.	5	.	3	.	.	.	.	.
SC	<i>Carex nigra</i>	+	.	.	3	1	.	3	.	.	.	.
	<i>Equisetum sylvaticum</i>	1	.	.	.	+	A	1	.	.	.	.
MA	<i>Poa pratensis</i>	.	+	+	.	.	.	.	.	.	.	.
MA	<i>Stellaria graminea</i>	.	+	+	.	.	.	.	.	.	.	.
MA	<i>Phleum pratense</i>	.	+	+	.	.	.	.	.	.	.	.
MA	<i>Nardus stricta</i>	.	1	1	+	.	.	.	.	.	.	.
MA	<i>Luzula multiflora</i> s.lat.	.	+	+	+	+	+	+	.	.	.	.
	<i>Luzula luzuloides</i>	.	.	+	+	.	.	.	.	.	.	.
MA	<i>Briza media</i>	.	.	1	+	+	+	+	.	.	.	.
	<i>Holcus mollis</i>	.	.	.	4	.	.	.	.	.	.	.
SC	<i>Juncus filiformis</i>	.	.	.	+	.	+	.	.	.	.	.
SC	<i>Carex echinata</i>	.	.	.	+	+	.	+	.	.	.	.
	<i>Juncus effusus</i>	.	.	.	+	.	.	+	.	.	.	.
	E0 <i>Sphagnum subnitens</i>	.	.	.	.	B	.	.	.	.	.	.
	<i>Carex canescens</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
	E0 <i>Hypnum pratense</i>	.	.	.	.	1	1	.	.	.	.	.
	E0 <i>Chiloscyphus pallescens</i>	.	.	.	.	+	+	.	.	.	.	.
	E0 <i>Calliergonella cuspidata</i>	.	.	.	.	+	.	4	.	.	.	.
ca	E0 <i>Plagiomnium elatum</i>	.	.	.	.	A	.	A	.	.	.	.
Mo	<i>Valeriana excelsa</i> subsp. <i>sambucifolia</i>	.	.	.	.	.	B	r	.	.	.	.
Mo	<i>Achillea ptarmica</i>	.	.	.	.	.	+	3	.	.	.	.
Mo	<i>Dactylorhiza majalis</i>	.	.	.	.	.	r	r	.	.	.	.
	<i>Lysimachia vulgaris</i>	A	.	.	.	.	3	B	5	.	.	.
ca	<i>Mentha longifolia</i>	.	.	.	.	.	.	.	+	5	.	.
ca	<i>Filipendula ulmaria</i>	.	.	.	.	.	+	.	1	+	4	.

Calthion

	<i>Caltha palustris</i>	A	+	.	A	A	A	B	+	A	3	5
	<i>Myosotis scorpioides</i> agg.	+	+	.	+	B	1	+	1	+	A	1
E0	<i>Climacium dendroides</i>	.	.	+	.	.	+	+	.	.	.	.
	<i>Geum rivale</i>	.	.	+	+	1	+	+	.	.	1	.
	<i>Chaerophyllum hirsutum</i>	.	.	+	+	.	.	+	+	.	1	+

Molinietalia

	<i>Tephroseris crispa</i>	r	.	+	.	r	.	.	.	.	.	.
	<i>Juncus conglomeratus</i>	+	+	.	.	.	.	+	.	.	.	.
	<i>Cirsium palustre</i>	+	A	+	+	1	+	1	+	+	.	.
	<i>Crepis paludosa</i>	+	+	r	A	3	B	+	1	.	.	+
	<i>Carex panicea</i>	.	+	.	.	.	+	A	.	.	.	.
	<i>Deschampsia cespitosa</i>	.	4	A	.	A	+	+	1	.	1	+
	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	.	.	r	+	+	.	.	.	.	.	.

Molinio-Arrhenatheretea

	<i>Agrostis capillaris</i>	+	+	3	1	.	1	1	B	+	.	.
E0	<i>Plagiomnium medium</i>	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	B
	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	.	1	.	1	1	.	.	.	.	.	.
	<i>Ranunculus acris</i>	.	+	+	+	+	+	+	.	.	+	+
	<i>Festuca rubra</i> agg.	.	1	B	1	1	+	1	+	+	.	+
	<i>Acetosa pratensis</i>	.	+	+	1	+	+	+	.	B	.	+
	<i>Hypericum maculatum</i>	.	+	A	.	+	.	+	+	+	.	.
	<i>Veronica chamaedrys</i>	.	+	+	.	.	.	.	.	+	.	.
	<i>Lathyrus pratensis</i>	.	.	1	.	B	.	.	.	.	.	.
	<i>Ranunculus auricomus</i> s.lat.	.	.	+	.	+	+	.	.	.	.	.
	<i>Poa trivialis</i>	.	.	.	+	+	.	.	+	1	.	+
	<i>Mentha arvensis</i>	.	.	.	.	+	.	1	.	.	.	+
	<i>Vicia cracca</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	+	.
	<i>Ranunculus repens</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	A
E0	<i>Eurhynchium speciosum</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	A	A

Scheuchzerio-Caricetea fuscae

	<i>Eriophorum angustifolium</i>	+	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Mo	<i>Galium uliginosum</i>	+	1	1	M	1	+	1	+	1	.	.
	<i>Viola palustris</i>	+	.	.	+	.	.	+	.	.	+	.

Ostatné druhy

E0	<i>Polytrichum commune</i>	+	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
PM	<i>Galium palustre</i>	r	.	.	.	+	+	+	.	.	+	.
PM	<i>Equisetum fluviatile</i>	1	.	.	+	.	.	.	+	.	1	+
	<i>Cruciata glabra</i>	.	.	+	.	.	.	1	+	.	.	.

Legenda/Legend:

* - ca *Calthion*, Mo *Molinietalia*, CU *Calluno-Ulicetea*, MA *Molinio-Arrhenatheretea*, PM *Phragmito-Magnocaricetea* KLIKA in KLIKA et NOVÁK 1941, SC *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*.

Prameniská (tab. 3)

Početne dobre, plošne často len fragmentárne zastúpené rastlinné spoločenstvá, viazané na prúdiace vody pramenísk. Porasty nachádzajúce sa v PR Habáňovo prináležia ku as. *Cardamino-Chrysosplenietum alternifolii*. Oproti typickým porastom (cf. VALACHOVIČ 2001) v nich chýbajú niektoré konštantne sprievodné druhy: *Athyrium filix-femina*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Impatiens noli-tangere* a *Stachys sylvatica*. Naopak, vo dvoch zápisoch (z. 1-2) sú zastúpené rašelinné druhy triedy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*, prenikajúce sem z okolitých porastov. Substrát bol v dvoch prípadoch hlboký, bahnitý s prímiesou rašeliny (z. 1-2), pri treťom zápise bol substrát tvorený štrkom a kameňmi (ortorula a granodiorit). Na lokalitách zápisov 1-3 sme namerali nasledovné hodnoty pH vody: 5,57 pri teplote 1,9° C; 5,41 pri 2,3° C; 5,61 pri 5,8° C. Na ďalších dvoch prameniskách sme zistili nasledovné hodnoty: pH 5,11 pri 3,4° C (v dolnej časti uprostred rašelinných lúk) a 5,33 pri 6,7° C (prameň v starom pni na SZ okraji PR).

Tab. 3. Rastlinné spoločenstvá pramenísk

Tab. 3. Plant communities of water-springs

Caricion remotae

Cardamino-Chrysosplenietum alternifolii (1-3)

*	Číslo zápisu	1	2	3
	<i>Caricion remotae, Cardamino-Chrysosplenietalia</i>			
	<i>Veronica beccabunga</i>	.	.	B
	<i>Ranunculus repens</i>	.	.	+
	<i>Montio-Cardaminetea</i>			
E0	<i>Brachythecium rivulare</i>	3	.	B
cr	<i>Cardamine amara</i> subsp. <i>amara</i>	3	+	A
	<i>Stellaria alsine</i>	B	1	4
	<i>Epilobium lamyi</i>	1	1	1
	<i>Crepis paludosa</i>	.	+	+
E0	<i>Scapania undulata</i>	.	.	+
	<i>Molinio-Arrhenatheretea, Molinietaalia</i>			
	<i>Agrostis capillaris</i>	+	.	.
	<i>Acetosa pratensis</i>	+	.	.
	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	+	+	.
	<i>Geum rivale</i>	+	+	.
	<i>Deschampsia cespitosa</i>	+	+	.
	<i>Poa trivialis</i>	1	+	.
	<i>Caltha palustris</i>	5	A	1
	<i>Myosotis scorpioides</i> agg.	A	A	+
	<i>Agrostis stolonifera</i>	.	+	.
E0	<i>Brachythecium rutabulum</i>	.	1	1
	<i>Scheuchzerio-Caricetea fuscae</i>			
	<i>Viola palustris</i>	1	.	.
	<i>Carex nigra</i>	1	+	.
E0	<i>Calliargon stramineum</i>	.	A	.

E0	<i>Sphagnum fallax</i>	.	1	.
	<i>Carex canescens</i>	.	+	.
	<i>Agrostis canina</i>	.	1	.
Mo	<i>Galium uliginosum</i>	.	+	.
	Ostatné druhy			
	<i>Equisetum fluviatile</i>	+	.	.
	<i>Poa remota</i>	r	+	.
E0	<i>Plagiomnium medium</i>	B	+	+
	<i>Galium palustre</i>	1	1	+
E0	<i>Calliargon cordifolium</i>	.	B	1
	<i>Equisetum sylvaticum</i>	.	+	+
E0	<i>Algae fil.</i>	.	A	1
	<i>Carex panicea</i>	.	+	.
E0	<i>Chiloscyphus pallescens</i>	.	.	+

Legenda/Legend:

* - cr *Caricion remotae*, Mo *Molinietalia*

Spoločenstvá oligotrofných rašelinísk

Najrozšírenejší typ vegetácie v PR Habáňovo, vyskytujúci sa predovšetkým v dolnej a strednej časti územia, fragmentárne aj na jeho juhozápadnom okraji. Opis rašelinnej vegetácie tohto územia publikovali CVACHOVÁ & HRIVNÁK (1994), HRIVNÁK & CVACHOVÁ (1995), HRIVNÁK (1997), stručné informácie tiež CVACHOVÁ (2000). Zatiaľ najucelenejšiu štúdiu o vegetácii rašelinísk pramennej oblasti Ipľa, vrátane PR Habáňovo, publikovali HRIVNÁK et al. (2001). Rašeliniská v študovanom území priradili k as. *Carici echinatae-Sphagnetum*, variantu so *Sphagnum teres*. Počas nášho výskumu sme zaznamenali aj porasty s dominanciou druhu *Sphagnum fallax* v machovej vrstve, bez prítomnosti ďalších rašelinísk, čo dokumentuje nasledovný fytoocenologický zápis.

Zápis č. 2.

Veporské vrchy, Látka, osada Mláky, PR Habáňovo, 48,59123° - 19,66900° (±6 m); nadmorská výška: 1000 m; as. *Carici echinatae-Sphagnetum*; plocha zápisu: 4×4 m; expozícia: SZ; sklon: 4°; celková pokryvnosť: 100 %; E₁: 78 %; E₀: 100 %; priemerná výška porastu: 50-65 cm; dátum: 26. 6. 2003, autor zápisu: Hrivnák; pracovné číslo: 1147. E₁: *Eriophorum angustifolium* 4, *Carex echinata* 2a, *Agrostis canina* 1, *Equisetum fluviatile* 1, *Potentilla erecta* 1, *Viola palustris* 1, *Carex nigra* +, *C. panicea* +, *Crepis paludosa* +, *Deschampsia cespitosa* +, *Festuca rubra* +, *Filipendula ulmaria* +, *Galium uliginosum* +, *Lysimachia vulgaris* +, *Nardus stricta* +, *Cirsium palustre* r. E₀: *Sphagnum fallax* 5, *Polytrichum commune* +.

Časť rašelinísk zarastá vrbami (z. 3), ktoré sú však pravidelne odstraňované kosením.

Zápis č. 3.

Veporské vrchy, Látka, osada Mláky, PR Habáňovo, 48°35,471' - 19°40,138' (±6 m); nadmorská výška: cca 997 m; as. *Carici echinatae-Sphagnetum* (sukcesné štádium); plocha zápisu: 4×4 m; celková pokryvnosť: 100 %; E₂: 45 %; E₁: 90 %; E₀: 80 %; priemerná výška porastu: E₂ 110-130, E₁ 70-80 cm; dátum: 28. 7. 2004, autori zápisu: Hrivnák, Jarný, Rajtarová, Šoltés; pracovné číslo: 1237.

E₂: *Salix silesiaca* 3.

E₁: *Agrostis canina* 3, *Viola palustris* 2b, *Carex nigra* 2a, *Epilobium palustre* 1, *Eriophorum angustifolium* 1, *Lysimachia vulgaris* 1, *Salix aurita* 1, *Carex canescens* +, *C. echinata* +, *C. panicea* +, *Cirsium palustre* +, *Crepis paludosa* +, *Dryopteris carhusiana* agg. +, *Equisetum fluviatile* +, *E. sylvaticum* +, *Galium palustre* +, *Potentilla erecta* +, *Senecio ovatus* r.

E₀: *Sphagnum fallax* 5, *Warnstorfia exannulata* 1, *Brachythecium salebrosum* +, *B. velutinum* +, *Sanionia uncinata* +.

Na troch náhodne vybraných miestach v spoločenstve *Carici echinatae-Sphagnetum* sme namerali nasledovné hodnoty pH vody: 5,06 pri teplote 5,2° C (JV okraj PR); 4,12 pri 5,4° C (centrálna dolná časť PR); 5,02 pri 5,1° C (Z okraj v dolnej časti PR). Uvedené hodnoty korešpondujú s údajmi viacerých autorov (napr. HÁBEROVÁ & HÁJEK 2001, HRIVNÁK et al. 2001, HÁJEK & HÁJKOVÁ 2002, HÁJEK et al. 2002).

ZÁVER

PR Habáňovo nepochybne patrí medzi významné územia s ochranou vegetácie rašelinísk a vlhkomylných lúčnych spoločenstiev na južnom okraji ich súvislého rozšírenia. Počas nášho výskumu sme zaznamenali 11 rastlinných spoločenstiev prináležiacich k vegetácii rašelinísk, vrbových krovin, vlhkých a horských lúk. Zistili sme výskyt 157 taxónov vyšších rastlín (2 len na úrovni rodu) a 60 druhov machorastov. 21 z nich patrí medzi ohrozené taxóny (vrátane nedostatočne dokumentovaných druhov) flóry Slovenska a 8 medzi chránené. Zaznamenali sme viaceré pozoruhodné nálezy druhov z chorologického hľadiska (*Cardamine mathioli*, *Gymnadenia conopsea* × *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*, *Helodium blandowii*). Niektoré druhy uvádzané v literatúre sme nezaznamenali, resp. údaje o ich výskyte považujeme za mylné.

Plochy s výskytom vegetácie rašeliných lúk sú pravidelne od roku 1993 kosené, postupne sa odstrániť veľká časť sukcesne nadväzujúcich vrbových porastov (cf. HRIVNÁK & CVACHOVÁ 1995, CVACHOVÁ 2000; RAJTAŘOVÁ, SLÁVIK, VALACH, pers. com.). Uvedená činnosť sa ukazuje pre zachovanie súčasného charakteru a dosiahnutie optimálneho stavu PR ako nevyhnutná. Na druhej strane sa doposiaľ nevenovala žiadna pozornosť horským lúkam zalesneným smrekom, kde dochádza k zásadným kvalitatívnym i kvantitatívnym zmenám spomínanej vegetácie. Práve v rámci nej rastie viacero ohrozených a vzácnych druhov cievnatých rastlín (*Crocus discolor*, *Gymnadenia conopsea*, *Lycopodium clavatum*, *Pseudorchis albida*), často s relatívne početnými populáciami.

Pre zachovanie existujúceho stavu, poznanie ďalších zložiek ekosystému a skúmanie účinnosti a vplyvu existujúcich opatrení navrhujeme z vegetačného hľadiska realizovať v PR nasledovné činnosti:

- ❖ pokračovať v kosení existujúcich plôch s výskytom vegetácie rašelinísk, vrátane odstraňovania vrbových porastov a ich výmladkov (nevyhnutné je sústrediť biomasu mimo plochy PR)
- ❖ rozšírenie spomínaných činností aj na plochy na SV okraji PR
- ❖ založiť trvalé monitorovacie plochy vo viacerých častiach PR za účelom sledovania zmien rastlinných spoločenstiev rašelinných lúk v rôznych sukcesných štádiách a pri aplikácii odlišného manažmentu, resp. pri jeho absencii
- ❖ odstrániť aspoň časť redších porastov z umelo zalesnených plôch s výskytom horských lúk
- ❖ uskutočniť biologický prieskum širšieho okolia PR (posúdiť možnosť jej prípadného rozšírenia),

Podakovanie

Za determináciu alebo revíziu herbárového materiálu ďakujeme viacerým kolegom: *Cardamine* (K. Marhold, Bratislava), *Festuca* (K. Ujházy, Zvolen), *Hieracium lachenalii* s. lat. (P. Mráz, Košice), *Gymnadenia conopsea* H *Dactylorhiza majalis* (J. Vlčko, Zvolen), *Achillea distans* agg., *Senecio* (I. Hodálová, Bratislava), *Salix cinerea* a *S. silesiaca* (M. Janišová, J. Šibík, M. Zaliberová, Bratislava), *Soldanella* (J. Kochjarová, Blatnica). Za cenné rady a pripomienky k textu, pomoc pri terénnych prácach patrí vďaka A. Cvachovej (Banská Bystrica), P. a M. Hájkovcom (Brno), M. Jarnému (Zvolen), J. Klimentovi (Blatnica), K. Ujházymu (Zvolen), E. Uhliarovej (Banská Bystrica), I. Valachovi (Zvolen), M. Valachovičovi (Bratislava).

Práca vznikla za čiastočnej podpory grantu VEGA (projekt 1/4041/24).

LITERATÚRA

- BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ, E., 1984: *Molinio-Arrhenatheretea* Tx. 1937. In: RYBNÍČEK, K., BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ, E. & NEUHÄUSL, R. (eds), Přehled rostlinných společenstev rašeliníšť a mokřadných luk Československa. Stud. Českoslov. Akad. Věd, Praha, 8: 84–113.
- BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ, E., 1994: Mokřadní a vlhkomilná společenstva řádu *Molinietalia* CHKO Poľana. In: KRÍŽO, M. (ed.), Flóra Poľany. Technická univerzita, Zvolen, pp. 102–108.
- BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ, E. & KONTRIŠOVÁ, O., 1999: Quell-, Wiesen- und Hochstauden-Gesellschaften der Ordnung *Molinietalia* im Landschaftsschutzgebiet und Biosphärenreservat Poľana (Zentralslowakei). *Tuexenia*, Göttingen, 19: 351–392.
- BARKMAN, J. J., DOING, H. & SEGAL, S., 1964: Kritische Bemerkungen und Vorschläge zur quantitativen Vegetationsanalyse. *Acta Bot. Neerl.*, Amsterdam, 13: 394–419.
- BEZÁK, V. (ed.), 1999: Geologická mapa Slovenského rudohoria – západná časť (M 1: 50 000). Vysvetlivky ku geologickej mape. MŽP SR, Bratislava a Geologická služba SR, Bratislava, 178 pp.
- CVACHOVÁ, A., 1988: Ochrana rastlinstva v Stredoslovenskom kraji. Osveta, Martin, 248 pp.
- CVACHOVÁ, A., 2000: Charakteristika významných rašelinísk na území Banskobystrického kraja. In: STANOVÁ, V. (ed.), Rašeliniská Slovenska. Daphne, Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, pp. 125–133.
- CVACHOVÁ, A. & HRIVNÁK, R., 1994: Habáňovo – cenná lokalita slatinno-rašelinnej vegetácie. *Chrán. Úz. Slov.*, Banská Bystrica, 22: 64–66.
- ČAČKO, L., 1994: Zaujímavý nález medzirodového kríženca – vstavačovca a päťprstnice. *Živa*, Praha, 1: 36.
- DÍTĚ, D., 1998: Poznámky k rozšíreniu vstavačovitých (*Orchidaceae*) v regióne Liptova. In: VLČKO, J. & HRIVNÁK, R. (eds), Európske vstavačovité (*Orchidaceae*) – výskum a ochrana II. Technická univerzita, Zvolen, pp. 31–36.
- FERÁKOVÁ, V., MAGLOCKÝ, Š. & MARHOLD, K., 2001: Červený zoznam papradorastov a semenných rastlín Slovenska (December 2001). *Ochr. Prír.*, Banská Bystrica, 20: 44–77.
- FOLTÍNOVÁ, J. & MIADOK, D., 1974: Nové lokality *Achillea ptarmica* L. a *Drosera rotundifolia* L. *Zprávy Českoslov. Bot. Společn.*, Praha, 9: 62.
- FUTÁK, J., 1966: Fytogeografické členenie Slovenska. In: DOSTÁL, J., FUTÁK, J. & NOVÁK, F. A. (eds), Flóra Slovenska I. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, pp. 533–538.
- GOJDIČOVÁ, E., CVACHOVÁ, A. & KARASOVÁ, E., 2002: Zoznam nepôvodných, invázných a expanzívnych cievnatých rastlín Slovenska 2. *Ochr. Prír.*, Banská Bystrica, 21: 59–79.
- HÁBEROVÁ, I. & HÁJEK, M., 2001: *Scheuchzeria-Caricetea fuscae* R. Tx. 1937. In: VALACHOVIČ, M. (ed.), Vegetácia mokradí. Veda, Bratislava, pp. 187–273.
- HÁJEK, M. & HÁJKOVÁ, P., 2002: Vegetation composition, main gradient and subatlantic elements in spring fens of the northwestern Carpathian borders. *Thaiszia – J. Bot.*, Košice, 12: 1–24.
- HÁJEK, M., HEKERA, P. & HÁJKOVÁ, P., 2002: Spring fen vegetation and water chemistry in the Western Carpathian flysch zone. *Folia Geobot.*, Praha, 37: 205–224.
- HENNEKENS, S. M., 1996: TURBO(VEG). Software package for input, processing, and presentation of phytosociological data. User's guide. IBN-DLO Wageningen et University of Lancaster, 59 pp.

- HRIVNÁK, R., 1997: Ohrozené druhy rastlín rašelinných lúk južnej časti Veporských vrchov. In: BARANEC, T. (ed.), Flóra a vegetácia rašelinísk. SPU, Nitra, pp. 55–61.
- HRIVNÁK, R. & CVACHOVÁ, A., 1995: Praktické skúsenosti so starostlivosťou o dve vybrané maloplošné chránené územia. In: KRÍŽOVÁ, E. & UJHÁZY, K. (eds.), Sekundárna sukcesia. Lesoprojekt, Zvolen, pp. 49–54.
- HRIVNÁK, R., ŠOLTÉS, R. & CVACHOVÁ, A., 2001: Vegetácia rašelinísk pramennej oblasti Ipl'a a Rimavice (stredné Slovensko). Ochr. Prír., Banská Bystrica, 19: 47–58.
- HRIVNÁK, R., CVACHOVÁ, A., VALACH, I., BOZALKOVÁ, I., KRISTOF, M. & REKOVÁ, G., 1995: Prírodná rezervácia Habáňovo – základné údaje o území navrhovanom na ochranu podľa zákona NR SR č. 287/84 Z. z. o ochrane prírody (msc). Depon. in ŠOP SR – Správa CHKO BR Poľana, Zvolen.
- HILL, M. O., 1979: TWINSPLAN. A Fortran program for arranging multivariate data in an ordered two-way table by classification of the individuals and attributes. Cornell Univ., Ithaca.
- JANIŠOVÁ, M. et al., 1996: Biodiverzita vybraných funkčných priestorov. Rastlinstvo. In: SLÁVIKOVÁ, D. & SLÁVIK, D. (eds), Ochrana biodiverzity a obhospodarovanie trvalých trávnych porastov CHKO – BR Poľana. Nadácia IUCN, Bratislava, pp. 19–43.
- JANIŠOVÁ, M., 1997: Výskum a ochrana druhovo bohatých nelesných spoločenstiev v CHKO – BR Poľana. Sborn. Prír. Klubu v Uherském Hradišti, Uherské Hradiště, 3. Suppl.: 86–87.
- JASÍK, M., 1998: Nové chránené územia v Banskobystrickom kraji – II. Chrán. Úz. Slov., Banská Bystrica, 38: 2–3.
- KLIMENT, K., 1999: Komentovaný prehľad vyšších rastlín flóry Slovenska, uvádzaných v literatúre ako endemické taxóny. Bull. Slov. Bot. Spoločn., Suppl. 4, Bratislava, 434 pp.
- KONČEK, M., 1980: Klimatické oblasti. In: MAZÚR, M. (ed.), Atlas SSR. SAV, Bratislava & SÚGaK, Bratislava, pp. 64.
- KUBINSKÁ, A. & JANOVICOVÁ, K., 1998: Machorasty. In: MARHOLD, K. & HINDÁK, F. (eds), Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava, pp. 297–331.
- KUBINSKÁ, A., JANOVICOVÁ, K. & ŠOLTÉS, R., 2001: Červený zoznam machorastov Slovenska (December 2001). Ochr. Prír., Banská Bystrica, 20: 31–43.
- MAGIC, D., 1949: Nová lokalita šafránu Heuffelovho na Slovensku. Českoslov. Bot. Listy, Praha, 2: 3–4.
- MARHOLD, K. (ed.), 1998: Papradňorasty a semenné rastliny. In: MARHOLD, K. & HINDÁK, F. (eds), Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava, pp. 333–687.
- MARHOLD, K. & KOCHJAROVÁ, J., 2002: *Cardamine* L. In: GOLIÁŠOVÁ, K. & ŠÍPOŠOVÁ, H. (eds), Flóra Slovenska V/4. Veda, Bratislava, pp. 316–382.
- MAZÚR, E. & LUKNIŠ, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: MAZÚR, M. (ed.), Atlas SSR. SAV, Bratislava & SÚGaK, Bratislava, pp. 54–55.
- MIADOK, D., 1983: Svahové pasienky Klenovských vrchov a južnej časti Balockých vrchov. Biológia, Bratislava, 38(1): 67–73.
- MIADOK, D., 1984: Rasenbestände des Sihlaer Plateaus. Acta Fac. Rerum Nat. Univ. Comenianae, Bot., Bratislava, 31: 61–76.
- MIADOK, D., 1985: Weideplätze der Hanglagen in den Bergen Malinské vrchy (Slovenské rudohorie – Slowakisches Erzgebirge). Acta Fac. Rerum Nat. Univ. Comenianae, Bot., Bratislava, 32: 91–97.
- MUCINA, L. & MAGLOCKÝ, Š., 1985: A List of Vegetation Units of Slovakia. Doc. Phytosociol., Camerino, 9: 175–220.
- VALACHOVIČ, M., 2001: *Montio-Cardaminetea* Br.-Bl. et R. Tx. ex Klika et Hadač 1944. In: VALACHOVIČ, M. (ed.), Vegetácia mokradí. Veda, Bratislava, pp. 297–344.

Príloha 1 – Lokality fytoecnologických zápisov

Údaje sú v nasledovnom poradí: zemepisné súradnice a ich nepresnosť; nadmorská výška (m); typ vody (S – stojatá, pT – pomaly tečúca, T – tečúca, 0 – absencia vody na povrchu pôdy); hĺbka vody (cm); expozícia (J – juh, V – východ, S – sever; Z – západ); sklon (°); plocha zápisu (m²); celková pokryvnosť (%); pokryvnosť E₁ (%); pokryvnosť E₀ (%); priemerná výška porastu (cm); dátum; autor(i) zápisu; pracovné číslo. Rozdeľovník pri údají „priemerná výška porastu“ znamená, že tento nebol zaznamenaný. Názov a opis lokality je vo všetkých prípadoch rovnaký: Veporské vrchy, Látky, osada Mláky, PR Habáňovo; presnejšiu lokalizáciu určujú zemepisné súradnice.

Tab. 1

1. 48,58925°, 19,66962°, ±9 m; 1035; 0; 0; SZ; 3; 16; 95; 80; 60; 50–60; 26.6.2003; Hrivnák; 1152.
2. 48,59027°, 19,66895°, ±6 m; 1015; 0; 0; ZSZ; 7–8; 12,5; 95; 75; 95; 60–65; 9. 9. 2003; Hrivnák, Rajtarová; 1198.
3. 48,59031°, 19,67117°, ±6 m; 1015; 0; 0; SZ; 2; 16; 90; 90; 25; 30; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1150.

Tab. 2

1. 48,59097°, 19,66948°, ±6 m; 1000; S; 1–3; Z; 2; 16; 70; 70; 15; 80–90; 4. 8. 2003; Hrivnák, Jarný, Rajtarová; 1171.
2. 48,59127°, 19,66840°, ±10 m; 996; 0; 0; SV; 1; 16; 85; 85; 0; 150–160; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1148.
3. 48,59050°, 19,66877°, ±5 m; 1000; 0; 0; ZSZ; 7; 20; 100; 100; 15; 70–80; 4. 8. 2003; Hrivnák, Rajtarová; 1175.
4. 48,58894°, 19,66849°, ±9 m; 1030; 0; 0; SSS; 6; 20; 100; 85; 90; 30–50; 4. 8. 2003; Hrivnák, Rajtarová; 1174.
5. 48,58967°, 19,66873°, ±5 m; 1025; 0; 0; SSV; 5; 20; 90; 90; 35; 60–80; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1156.
6. 48,58981°, 19,67108°, ±5 m; 1025; 0; 0; SSS; 3; 18; 90; 80; 60; 100–110; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1151.
7. 48,59065°, 19,67026°, ±10 m; 1015; 0; 0; SZ; 4; 18; 95; 80; 80; 70–80; 4. 8. 2003; Hrivnák, Jarný, Rajtarová; 1172.
8. 48,59038°, 19,66862°, ±5 m; 1002; 0; 0; SSV; 2; 15; 100; 100; 0; 95–110; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1158.
9. 48,59152°, 19,66844°, ±6 m; 995; 0; 0; VSV; 1; 16; 100; 100; 0; 80–90; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1146.
10. 48,58942°, 19,66856°, ±9 m; 1040; 0; 0; S; 2; 13,75; 100; 100; 10; 100–120; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1155.
11. 48,58894°, 19,66849°, ±9 m; 1030; 0; 0; S; 2; 16; 100; 100; 35; -; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1154.

Tab. 3

1. 48,58905°, 19,66912°, ±9 m; 1030; pT; 0–2; S; 3; 17,5; 100; 100; 45; 60–80; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1153.
2. 48,59031°, 19,67089°, ±6 m; 1010; pT; 0–5; SZ; 2; 15; 60; 3; 45; 30–40; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1149.
3. 48,59009°, 19,66896°, ±8 m; 1010; T; 1–4; S; 2; 5; 80; 75; 35; 15–30; 26. 6. 2003; Hrivnák; 1157.

Príloha 2 – Druhy vyskytujúce sa len v jednom zápise

Tab. 1

E₁: *Acer pseudoplatanus* r: zápis 1, *Ajuga reptans* +: 1, *Alchemilla* sp. +: 1, *Betula pendula* r: 3, *Carex ovalis* +: 2, *Crepis mollis* 1: 1, *Dactylorhiza majalis* r: 1, *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea* +: 1, *Trommsdorffia maculata* +: 1, *Juniperus communis* r: 1, *Rosa canina* agg. r: 3, *Rubus idaeus* 1: 2.

E₀: *Calliergonella cuspidata* 1: 2.

Tab. 2

E₁: *Achillea millefolium* 3: +, *Ajuga reptans* 6: +, *Alchemilla* sp. 4: +, *Anemone nemorosa* 2: +, *Betula pendula* 7: r, *Cardamine amara* 1: 1, *Cardamine matthioli* 9: +, *Carex flava* 2: +, *C. ovalis* 6: +, *C. palleseens* 3: 1, 7: +, *Crepis mollis* 3: +, *Epilobium lamyi* 4: 1, *Equisetum arvense* 8: +, *Galeopsis tetrahit* 9: 1, *Galium rivale* 9: +, *Gymnadenia conopsea* 7: r, *Leontodon hispidus* 3: +, *Linaria vulgaris* 3: +, *Maianthemum bifolium* 7: +, *Pimpinella saxifraga* 3: +, *Prunella vulgaris* 5: +, *Rhinanthus minor* 2: +, *Rumex* sp. 9: +, *Salix cinerea* 5: +, *Thymus pulegioides* 3: +, *Vaccinium myrtillus* 7: +, *Veratrum album* subsp. *lobelianum* 5: +, *Vicia sepium* 3: +.

E₀: *Atrichum undulatum* 5: +, *Brachythecium rutabulum* 1: +, *Brachythecium salebrosum* 7: +, *Cirriophyllum piliferum* 3: +, *Helodium blandowii* 1: +, *Plagiomnium affine* 3: +, *Rhytidiadelphus squarrosus* 3: +, *Sphagnum teres* 1: +.

